

Sammelband 09

Index locorum in hoc volumine
explicatorum

- nr. 29 Pf. LXXXIV.
4. Math. II. 17. 18.
78 Luc. I. 78.
10 Act. XIII. 32. 33.
20 Eph. V. 23.
18 Gal. I. 24.
11 Col. II. 14. 15.
23 Eph. XIII. 2.
36 1 Petr. III. 18.
38 2 Petr. I. 19.
6 Jud. 9.
38 Apoc. XII. 16.

71

DE
IESV CHRISTO
SPIRITVS INFERNALES
TRIVMPHANTE

AD ILLUSTRANDVM LOCVM
COL. II. V. 14. 15.

PROGRAMMA
FESTO PASCHATOS
A. R. S. CIOCCCLV.
IN ACADEMIA IVLIA CAROLINA
P. P.

HELMSTADII
LITERIS SCHNORKIANIS.

TESTV CHRISTO
SPIRITVS IN FERNALF
TRIVM HANT

TESTO A T O

TESTO A T O

PRORECTOR ET SENATVS ^{III}
ACADEMIAE IVLIAE CAROLINAE
CIVIBVS SVIS

S. P. D.

Accurrant hodie populi, Christum profi-
tentes! Tollant vocem! Laetisque ac-
clamationibus canant victoriam magni
Redemptoris! Rursus enim adest dies,
qua olim a mortuis resuscitatum, de-
victis hostibus, triumphasse, pia, hi-
lari, et grata mente recordatur Eccle-
sia. Ita triumphalis solemnitas peracta est, aut
certe peragi coepit, cum Christus, recuperata vita,
e sepulchro, in quo exantlatis tot laboribus pro hu-
mano genere redimendo susceptis usque ad tertiam
diem quieverat, egrederetur. Appellamus autem
hanc gloriosam eius resurrectionem POMPAM, TRI-
VMPHALEM, memores verborum Pauli, qui Col. II.

IV

14. 15. scribit: *Deleuit, quod contra nos erat, Chirographum dogmatibus, quod erat contrarium nobis, illudque sustulit e medio, affigens illud cruci, exuens principatus et potestates, ostentauit confidenter, triumphans de illis per se ipsum.* Digna profecto verba, quae ab homine christiano diligenter expendantur, et quorum discussione ingens illud Resurrectionis beneficium plenius illustretur! Eaque res cum prius pertractanda nobis videretur, quam vos, CIVES CHARISSIMI, ad dignam redeuntis Festi Paschatos celebrationem hortemur, quatuor inprimis occurrerant momenta, sedulo ponderanda: 1. HOSTES, quibus deuictis triumphauit Christus; 2. VICTORIA, quam ab illis reportauit; 3. BELLVM, quod praecesserat; 4) denique TRIVMPHVS ipse.

HOSTES ab Apostolo vocantur *ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι*, quibus vocibus varios *Spirituum infernalium* ordines designari, neminem fore, qui dubitaret, credidissimus, nisi compertum esset, in alias abire sententias quosdam interpretum, eosdemque magni ex parte nominis. Sunt enim, qui de abolitione legis ceremonialis vnice hoc loco agi censent, ideoque per *ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι* Principes Synagogae iudaicae intelligi volunt, quos *ἀρχόντας τῆς αἰῶνος τῆς αἰῶνος* i. Cor. II. 6. appellari legamus. De his itaque, aiunt, Christum triumphasse, idque eo magis, cum ex eo v. 16. 17. inferatur, *neminem damnari oportere ob cibum, aut potum, aut discrimen festorum, aut nouilunia, aut sabbatha, quae omnia essent umbra futurorum.* Quare si hos audiamus, solam liberationem ab obligationibus Iudaeorum, qui sub Vet. Test. ad seruandam legem ceremonialem tenebantur, hoc loco describi, credendum erit.

Ve-

Verum enim vero nos communem sententiam, de Spiritibus malignis, h. e. diabolis in triumphum ductis hic agi, quae est plerorumque Patrum veterum non minus, quam Theologorum recentiorum, retinere maluimus, eamque his confirmari posse rationibus arbitramur: 1. Etsi fatemur, Sacerdotes et Legisperitos Iudaeorum ἀρχοντας ἢ αἰῶνος τάτε 1. Cor. II. 6. appellari, quin et ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίας, Luc. XII. II. saepius tamen angelis tam bonis quam malis haec nomen genera imponuntur. Eph. I. 21. II. 2. III. 10. VI. 12. Rom. VIII. 38. Col. I. 16. Dicuntur autem Angeli Principatus et Potestates h. e. Principes et Potentes, quia Deus Angelos in vniuersum omnes ad singulare ipsius ministerium ab initio creatos in varios ordines diuisit, quorum alii aliis et dignitate, et sapientia, et fortitudine superiores aut inferiores fuisse videntur. a) Et licet Angeli Apostatae pristinam dignitatem sibi concreatam non retinuerint, Iud. v. 6. ἀρχαὶ tamen et ἐξουσίαι dici possunt, habita ratione prioris, quam perdidierunt, conditionis, sicuti et hoc respectu Angeli appellantur. (b) Quapropter cum haec sit communis et quasi propria Angelorum compellatio, nec quicquam

A 3

quam

- (a) Incerta tamen sunt, quae Pontificii, DIONYSIVM AREOPAGITAM sequuti, et imprimis THOMAS AQUINAS in *Summa Theol. Part. I. Qu. 108. Art. 5. p. m. 236.* de tribus Hierarchiis caelestibus, et de nouem ordinum per eas dispositione tradunt. Hanc incertitudinem ipsi fatentur FRANC. SVAREZ in *Summa Theol. Part. II. Lib. I. Cap. XIII. num. 2. p. 39.* et DIONYSIVS PETAVIVS in *Dogm. Theol. Tom. III. de Angelis Lib. II. Cap. III. p. 60.*
- (b) Angelus non naturae, sed officii nomen est. AVGVSTINVS *Enar. I. in Ps. CIII. Opp. Tom. IV. p. 1140.* Conf. etiam HERM. WITSIVS in *Comment. in Epist. Iudae §. 18. Meletem. Leidenf. p. 337. seq.*

VI

quam causae fit, hunc vocum significatum deserendi, nostram interpretationem merito praefendam esse iudicamus. 2. Idem probat connexio textus nostri cum antecedentibus. Apostolus enim ex hoc triumpho Christi rationem reddit assertionis suae: *Homines in peccatis mortuos una cum Christo viuificatos esse, et peccatorum suorum remissionem accepisse.* v. 13. Haec autem spiritualis resurrectio, h. e. regeneratio et iustificatio, concipi quidem potest ex destructione Diaboli, et potestatis eius, Ebr. II. 14. 15. sed non ex abolitione legis ceremonialis. Nam et eo tempore, cum huius legis valor adhuc locum haberet, eamque violare magnum esset crimen, homines vi futuri meriti Christi, quo regnum diabolicum devictum est, et regnati sunt, et peccatorum remissionem impetrarunt. Accedit 3. de victoria sermonem esse, quam Christus morte crucis reportavit, et de triumpho, hanc victoriam sequuto. At vero bellum illud, quod Christus Sacerdotibus et Legisperitis intulit, et quo tandem exturbata est Synagoga, non morte Christi, sed doctrina et Evangelii praedicatione gerebatur. Hac enim demonstrabatur, ritibus leuiticis, quorum observatio necessaria erat sub Vet. Test. non inesse vim, homines DEo reconciliandi, sed eos tantum praefigurasse vnicum illud et perfectissimum sacrificium, pro peccatis totius mundi offerendum. Quod cum crederetur ab hominibus, Spiritu DEi illuminatis, cecidit magna illa Principum Synagogae autoritas, et qui illorum decreta antea sequuti erant, ad castra Christianorum transmigrarunt. Quare etiam dicendum est, non Christum duntaxat, sed et Apostolos aliosque Doctores Ecclesiae de Sacerdotibus et Legisperitis sua doctri-

doctrina triumphasse. 4. Obiicitur quidem, *ex hoc triumpho Christi inferri, ideo non habendam esse rationem cibi et potus, festorum et nouiluniorum, h. e. cultus leuitici*; nullam autem fore argumenti connexionem: *Christus vos liberavit a dominio et potestate diaboli*; Ergo *nemo vos iudicet ob cibum et potum etc.* At enim vero perperam hic supponi arbitror, ultimam conclusionem immediate ductam esse ex triumpho Christi. Nam ex tota oratione v. 14. 15. contenta, ad quam quoque pertinet litura Chirographi, inferri videtur, quicquid Apostolus v. 16. 17. de abolitione legis ceremonialis et de liberatione Christianorum ab illius obligatione tradit. Atque ita concludi potuisse, licet nostra retineatur interpretatio, sequentia nos certius edocebunt.

VICTORIA Christi Triumphatoris per *exultationem* et *ostensionem hostium* describitur. Verbum *ἀπενδύσασθαι* et *intransitiue* sumitur pro *exuere se ipsum* aut *deponere aliquid*, Col. III. 9. et *transitiue* pro *spoliare* aut *detrahere*, qui significatus est huius loci. (c) Licet autem non significauerit Apostolus, quidnam rei sit, quo eos exuerit Christus, tamen, cum Principatus et Potestates hoc loco considerentur ut *hostes a Christo deuicti et in triumphum ducti*, haud obscurum est, omnem istam armaturam intelligi, qua Spiritus infernales Regnum Christi impugnare solent. Atque haec hostium spoliatio aut in genere tantum significat, eos plenissime victos, et rem, de qua dimicabatur, illis ereptam, et sub victoris potestatem

tra-

(c) AVGVSTINVS Lib. XVI. contra Faustum Cap. 29. Opp. Tom. VIII. p. 301. vocem ἀπενδύσασθαι intransitiue accepit, locum hunc ita reddens: *Exuens se carnem, principatus et potestates*

VIII

traductam esse, aut simul, hostes et armis vere priuatos esse, vt iam omni nocendi potestate careant. Nobis prior interpretatio verior esse videtur. Nondum enim deserunt mali Spiritus contra fideles Christi pugnare. Tanta potius vehementia et fortitudine eos aggrediuntur, vt omni opus sit armatura DEI, ad resistendum illis. Eph. VI. 12. 13. Et diabolus, hominum aduersarius, vt leo rugiens circumuagatur, quaerens, quem deuoret. 1. Pet. V. 8. Itaque arma quidem retinuit, sed ita deuictus est a Redemptore nostro, vt illis, qui ipsi fideliter adhaerent, vim inferre non possit. Quod qua ratione factum sit, deinceps commonstrabimus.

Non solum autem Christus hostes suos vicit, verum etiam eos *ostentauit* palam. Hoc vocabulo sine dubio respicitur ad consuetudinem veterum, qui deuictos hostes circumducebant et ostendebant populo, vt de victoria eo certius constaret, et victoris gloria hoc spectaculo augeretur. Quemadmodum autem qui hoc modo traducitur, vestibis et armis exutus, maxime si fuerit Princeps aut Imperator, aut is esse voluerit, ingenti simul ignominia afficitur, et quasi infamis redditur, ita et hoc loco verbum *derμπαιζειν* haud incommode acciperetur de tali victoria, qua victus simul publicae ignominiae et contemptui exponitur, quemadmodum id quoque ab aliis iam obseruatum esse legimus. (d) Et tam ignominiosa clade v-
tique

exemplauit, etc. Sed cum in graeco non extet *την ὄψιν*, neque vlla ratio huius adiectionis appareat, praestat, vocabulum transitiue intellexisse.

(d) Vid. S. V. SAL. DEYLING *in Obs. Miscell. Part. II. Exerc. II. §. 23. p. 611.*

tique dignus erat diabolus. Is enim cum forte sua contentus non esset, sed maiorem affectans dignitatem, a creatore suo deficeret, regnum sibi comparaturus, regno DEI oppositum, iustas et rebellione sua dignas poenas tulit, cum genus humanum, quod ad gloriam DEI conditum sibi fraude et malitia subiecerat, ex eius potestate eriperetur, DEO, cuius gloriam obscurauerat, satisfaceret, et sanctissimos DEI fines, quos impedire omni studio tentauerat, obtineri videret, ipse autem ab imperio deiectus aeternis cruciatibus traderetur. Haec est ostensio ista, qua Christus victoriam suam magis gloriosam reddidit, diabolus autem, Spiritum ambitione plenum, ignominia, contemptu, et infamia, malo, quod omnium maxime abhorret, puniuit.

Sed quid est illud, quod additur, *ἐν παρρησία, confidenter*? In quibusdam versionibus legitur *confidenter* PALAM, quod, cum in graeco non extet, a Sciolo quodam, versionem corrigere volente, adiectum esse MALDONATO videtur. Quia vero in omnibus codicibus latinis deprehenditur, retinendum esse putat CORNELIUS A LAPIDE, ita tamen, ut non ad praecedens *ἐδερμάτιον*, sed ad sequens *ἑξαπέθετος* trahatur, quo determinatio PALAM virtualiter includi videretur. Sed quicquid horum sit, cuncta redeunt ad significatum vocum *ἐν παρρησία*. AUGUSTINUS reddit *fiducialiter*, AMBROSIVS *in auctoritate*, et ORIGENES *libere*. Hi ergo modum, quo Christus hostes suos deuicerit, et traduxerit, describi putant. Idem sentit HIERONYMVS, vertens, *traduxit confidenter palam*, vbi prius per posterius explicare videtur. Horum itaque auctoritates si sequi velimus,

X
 mus, dicendum est, Christum hostes suos palam, audacter, confidenter, non sine certissima spe victoriam, debellasse. Nec satis causae nobis esse videtur, aliam interpretationem subtiliorem quaerendi. (e) Bellum enim, quo tandem deuietus est Satanas, publice gerebatur. Non pudebat Christum, cum malignosum mortis genus, cui se sponte tradidit, ut humanum genus redimeret. Certus enim erat, se victoriam reportaturum, et Patris sui gloriam maxime per illustraturum esse. Exinaniuit itaque se usque ad mortem crucis, ut destrueret omnes principatus et potestates regni infernalis. Atque ita vincendo hostes traduxit *in victoria*. Huc respexisse videtur **HIERONYMVS**, locum nostrum hac interpretatione illustrans: *Denicit palam crucifixus, confusione contempta triumphauit, non occidendo, sed moriendo, ut nobis contrafracta omni superbia monstraret exemplum.*

Progredimur ad **BELLVM**, quod gloriosam hanc victoriam, nempe exspoliationem et traductionem hostium, praecessit. Vocatur ab Apostolo **LITVRA CHIROGRAPHI**. Quid hoc sit Chirographum, variae sunt Interpretum opiniones. (f) Plerique tamen

- (e) Equidem **B. SEB. SCHMIDIVS** in *Comment. ad h. l. τὸ ἐν παρρησίᾳ* non ad Christum, sed ad nos spectare putat, quasi Christus ita traduxisset principatus et potestates, ut nos iam haberemus confidentiam contra eos tanquam hostes victos. Sed quamvis sensus non foret incommodus, id tamen Apostolum sibi voluisse, nulla ratione probari potest. *Confidentia*, inquit, non opus fuisse in Christo. Sed si eam interpreteris fortitudinem animi et contemptum doloris ac ignominiosi mortis generis, quod subeundum erat, ea utique opus fuisse, manifestum est.
- (f) Ita ex. gr. interpretantur. 1. de corpore nostro, 2. de primo

men, legem ceremonialem intelligi, doctis et ingeniosis rationibus contendunt. (g) Nos, missis aliorum coniecturis, quas aut enumerare, aut ad examen vocare, ab instituto nostro alienum est, existimamus, *de obligatione, qua Deo tenebamur*, sermonem esse. Nam sicuti Chirographum proprie libellus est aut scriptum, quo, quicquid alteri debemus, testamur, et quo debitum negaturi conuinci possemus, ita testimonium debiti pro ipso debito, h. e. Chirographum pro obligatione nostra ponitur. Haec autem obligatio et perfecta legis adimpletio est, et, postquam peccauimus, satisfactio pro delictis. Cumque literae scriptae extent, quae testantur et officium nostrum DEO debitum, et peccata commissa, et aeternam mortem, quam transgressionibus nostris promeruimus, ideo haec nostra obligatio dicitur *χειρόγραφον τοῖς δόγματιν*. Nimirum dogmata ista, quibus nostra obligatio continetur, sunt et *lex moralis*, quae officia hominum erga DEUM et proximum tradit, simul autem impiis transgressoribus mortem minatur, et *lex ceremonialis*, quae erat continua commonesactio, hominibus satisfaciendum, ideoque et pereundum esse, nisi interueniret vicaria Mediatoris satisfactio: quo sensu Paulus eam *παιδαγωγὸν ἡμῶν εἰς Χριστὸν* fuisse inquit. Gal. III. 24.

B 2

Qua-

Adami peccato, 3. de peccato, 4. de decalogo, 5. de memoria transgressionum in mente DEI, hominis, et diaboli, 6. de obligatione ad poenam aeternam, 7. de vi legis moralis obligante, 8. de lege ceremoniali, 9. de lege morali et ceremoniali simul, 10. de conscientia. Vid. SEB. SCHMIDIVS in *Comment. ad b. l. p. 732.*

(g) Vid. CAMP. VITRINGA in *Obs. Sacr. Lib. II. Cap. XI §. 14. Tom. I. p. 429.* SAL. DEYLING in *Obs. Miscell. Part. II. Exerc. II. §. 13. p. 587.*

XII

Quatenus ergo utraque lex contra nos testatur, nosque coram DEo reos agit, eatenus et ipsa lex, sed et plures aliae res *chirographum* dici possent. Ita locum hunc beati Confessores nostri interpretantur: *Est autem Chirographum, inquit, conscientia arguens et condemnans nos. Porro lex est verbum, quod arguit et condemnat peccata. Haec igitur vox, quae dicit, Peccavi Domino, sicut David ait, est Chirographum. Et paucis interiectis: Est igitur Chirographum ipsa contritio, condemnans nos. Delere Chirographum est tollere hanc sententiam, qua pronunciamus, fore, ut damnemur, et sententiam insculpere, qua sentiamus, nos liberatos esse ab illa condemnatione.* (h) Ex pluribus his significatibus, inter se connexis, sibi que subordinatis, hunc praeferre placet, quod Chirographum sit ipsa obligatio nostra, et quidem ad satisfaciendum DEo pro peccatis. Diciturque Chirographum τὸ κατ' ἡμῶν, καὶ ὁ ἦν ὑπενώτιον ἡμῶν, quia nos a gratia DEi excludit, conscientiam terret, et, si quis forte se ipsum iustificare, aut in operibus suis fiduciam collocare vellet, testatur, nos mortis aeternae reos esse, nihilque habere, de quo gloriari possimus.

Hoc itaque est Chirographum illud, quod Christus *sustulit et deleuit*. Peregit autem arduum hoc negotium, cum se ipsum traderet in mortem, et satisfactionem, quam nos praestare debebamus, ipse praestaret. Namque peccata nostra sibi imputari passus est; his quasi onustus comparuit coram iudicio Patris sui; et ab eo condemnatus infinitam irae diuinae magnitudinem, maledictionem legis, omnesque istos dolores,

(h) APOL. AVG. GONF. Art. V. de Poenit. p. 169.

lores, quibus maledicti in inferno excruciaci debebant, simul sensit. Haec omnia Paulus his verbis comprehendit: *Christus nos redemit a maledictione legis, factus pro nobis maledictio.* Gal. III. 13. Atque ideo etiam in textu nostro inquit, chirographum a Christo deletum esse IN CRUCE, qua voce omnes eius passionis, animae et corporis, internas et externas, complectitur. Occurrit autem vocabulum *προσηλώσας*, *affigens* sc. chirographum in cruce, quo dicendi genere morem perantiquum, chirographa adigendo clarum per Schedam irrita reddendi, respici putarunt viri docti. (i) Quorum opinionem si retineamus, eamque ad abolitionem obligationis nostrae applicemus, id tantum significare voluisset Apostolus, quod culpa nostra crucifixione Christi deleta sit. Quia vero haec deletio iam satis descripta erat per voces, *ἐξαλείψας τὸ χειρόγραφον, ἤκεν ἐν τῷ μέσῳ*, postrema verba *προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ* aliud quid significare videntur. Idque hoc esse arbitramur, quod passionibus istis, quibus sublata est nostra obligatio, terminus positus fuerit in cruce. Multa namque tulerat et passus erat Christus, ut nos a necessitate aeternae mortis redimeret. Coeperunt dolores isti in horto Gethsemane. Continuabantur in vinculis et coram iudice. Sed omnium finis aderat, cum in cruce spiritum emitteret, exclamans: consummatum est. Ut itaque omnis ista passio vere nostra erat obligatio, nostra mors, nostra condemnatio, sic et haec cruci affixa h. e. penitus deleta dici potest, cum Christus ab ea penderet, omnemque passionum et satisfactionum mensuram adimpleret, sic ut nihil amplius superesset.

(i) Vid. IO. PEARSONIVS in *Expof. Symb. Apost. Art. IV. p. 371.*

XIV

Et hoc est memorabile illud bellum, quod victoria adeo salutaris et gloriosa sequebatur. Postquam enim diabolus a Creatore suo defecerat, et impium consilium ceperat, nouum regnum erigendi, regno DEi oppositum, in quo ipse pro arbitrio independenter dominaretur, id sibi negotii in primis datum, idque sibi ante omnia efficiendum esse arbitrabatur, ut homines, qui DEum colere debebant, peccato indulgerent, et aeterna ista felicitate, ad quam destinati erant, priuarentur. Hoc sine cum potitus esset, magno hominum damno, qui se illius astutia et malignitate ad similem apostasiam moueri passi erant, eos sub potestate sua habebat, suo imperio semper magis magisque subiiciebat, omnemque dabat operam, ne sibi vnquam eriperentur, et in pristinam libertatem et felicitatem transponderentur. Sed impedire haud poterat, quo minus ipse DEi Filius magnum hoc et salutare opus aggrediretur. Namque in carne manifestatus peccata nostra sibi imputari voluit, quo facto infinitam irae diuinae magnitudinem, maledictionem legis, omnesque illas poenas, quas nos promerueramus, ipse solus sustinuit. Atque ita pro nobis satisfaciendo primum nobis comparauit aeternam salutem, cuius denuo participes fieri poteramus mediante fide, secundo peccati dominium sustulit, a quo vera fide et cordis sanctificatione liberamur, tertio gloriam summi Numinis ita manifestauit, ac si ea per peccatum nunquam obscurata fuisset, atque sic omnia maledicti huius spiritus opera felicissime destruxit. Quod quidem opus cum factum sit inuito et fremente diabolo, isque sine dubio nihil praetermiserit, quo impediri potuisset, nisi maius fuisset Redemptoris
bur,

bur, bellum spiritibus tenebrarum regnoque infernali illatum haud immerito appellatur, bellum, inquam, quo contritum est caput serpentis, illique vis adempta est, qui mortis potestatem habebat.

Quid ergo mirum, bellum hoc, quo deuicti, et ab imperio deiecti, imo omni potestate exuti sunt hostes DEi et humani generis, *triumpho* ornatum esse? Apud Romanos non omnibus, qui ex praelio redibant, delatus est honos triumphi. Tunc enim tantum victoria triumpho digna iudicabatur, cum hostes ita deuicti erant, vt verendum non esset, ne prouinciam rursus occuparent, cum fines imperii prolati, et parum sanguinis romani effusum erat. Quae omnia si ad Christum applicare velimus, dicendum est, bellum nunquam triumpho dignius visum esse, quam quo ipse Principatus et Potestates infernales deuicit. Namque primum ita eos vicit, vt omni potestate et imperio exspoliati sint. Redemptum est genus humanum, de quo dimicabatur, atque ita redemptum, vt nihil eius aliquando recuperaturus esset diabolus, nisi aliqui hominum se sponte traderent illius voluntati, permittente tamen DEo, cuius spiritu se regi noluerint. Nec minus hac victoria amplificati sunt fines imperii diuini. Totum enim genus humanum, quod erat sub potestate Satanae, acquisitum et restitutum est, vt sit peculium Filii DEi, nec amplius sibi aut diabolo, sed Redemptori suo viuant. Denique et partium est exercitiis diuinis. Ipse enim solus descendit in pugnam. Ipse solus destruxit opera Satanae. Ipse solus laesus est in calcaneo. Gen. III. 15. Quare etiam apud Prophetam inquit: *Torcular calcavi solus, et de populis non fuit vir mecum.* *Circumspexeram,*
sed

sed non erat auxilians; Obstupui, sed non erat suffulciens. Ideo salutem praestitit mihi brachium meum, et excandescencia mea sustentauit me. Ies. LXIII. 3. 5.

Sed iam, vt tandem ad rei caput perueniamus, quid, quaeso, est TRIUMPHVS ille, ad cuius celebrationem Vos hortari coepimus? Sunt, qui putant, triumphum hunc peractum esse, cum Christus descenderet in infernum, seque ibi monstraret et Satanae deuicti, et damnatorum animabus. (k) Verum, vt caeamus, litem de descensu Christi, qualis nimirum fuerit, localis an alius quispiam, nondum compositam esse, et locum illum principalem, I. Pet. III. 19, quem inprimis vrgere solent, minime omnium de descensu isto agere, (l) id vnicum iam monuisse sufficiat, quod, qua ratione triumphus ille in inferno peractus sit, nullo modo comprehendi queat. Nam Triumphus, si in se consideretur, est externum signum hostis plene deuicti, et victoriae ab eo certissime reportatae; siue solemnis pompa, qua publice declaratur, hunc esse, qui hostes deuicerit, omni potestate eos spoliauerit, sibi que prorsus subiecerit.

Et

(k) Hanc opinionem recenset et simul confutat PEARSONIVS in *Exp. Symb. Apost. Art. V. p. 438. seqq.* Eandem vero et multi Nostratum amplexi sunt. Vid. B. IO. BEN. CARFZOVIUS in *Disp. de Descensu Christi ad Inferos Sect. I. §. 15. Disp. Acad. p. 656. 657.*

(l) Id ipsi agnouerunt Theologi celeberrimi, et de Ecclesia praecclare meriti, B. LEONH. HVTTERS in *Expl. Lib. Conc. Art. IX. p. 984.* IO. GERHARDVS in *Comment. in Epp. Petr. p. 479.* Et B. CONR. DIETERICVS licet in *Inst. Catech. de Exin. Christi Qu. 7. p. m. 426.* sentiat, Christum descendisse in Infernum, vt se victorem diabolo demonstraret, et de eo triumpharet, tamen p. 427. fatetur, hunc locum agere de praedicatione temporibus Noae per hunc ipsum praeconem iustitiae facta.

Et solennis illa declaratio fieri solet, *non coram victis*, qui non ignorant, se victos esse, ideoque nullo huius rei testimonio indigent, *sed coram illis, quorum commodo bellum erat gestum*, ut constet, ipsis nihil amplius metuendum esse ab hostibus prostratis. Itaque Triumphus Christi ea res nobis esse videtur, qua declaratum est, Christum vicisse Satanam et Spiritus infernales. Vicit autem istos et satisfaciendo pro nobis, et liberando nos a dominio peccati, ira DEI, maledictione legis, et aeterna morte. Quaecunque igitur re Christus declaravit, haec omnia felicissime peracta esse, ea quoque Redemptorem nostrum de Principatibus et Potestatibus triumphasse credimus.

Atqui id ipsum declaratum esse ipsa eius RESURRECTIONE A MORTUIS, adeo evidens est, ut probatione vix indigeat. Resurrectione enim, maxime cum praedicta esset, satis comprobatur, vera esse omnia, quae de se ipso docuerat. Atqui docuerat inter alia, se moriendo *νόςτον* persolaturum esse pro hominibus, Matth. XX. 28. Ergo id factum esse, resurrectio infallibiliter testabatur. Poterat nempe, nisi resurrectio sequuta fuisset, homines cogitare, Christum iuste interfectum esse. Aut qui mitius de eo sentiebant, ignorassent tamen, num promissa redemptio vere praestita et acceptata sit a DEO, nostraeque delicta eius morte deleta, sic ut iam fiducia in ipsius merito collocari posset. Quare etiam Paulus inquit, Christo non resuscitato a mortuis vanam fore fidem nostram. 1. Cor. XV. 17. Sed postquam resurrexerat a mortuis, seque vivum monstrauerat discipulis, aliisque personis fide dignis, quilibet certus esse

XVIII

esse poterat, veram esse doctrinam ab eo traditam, veram quoque esse expiationem, quam suae mortis sacrificio se facturum promiserat, ideoque spem et fiduciam omnem in eo secure collocari posse. Atque hinc intelligimus, quid sibi velint verba Apostoli: *Christum se tradidisse propter peccata nostra, et resuscitatum esse propter iustificationem nostram.* Rom. IV. 25. Nimirum morte Christi plene quidem DEo satisfactum erat, quia vero ad iustificationem requirebatur, ut meritum Christi vera fide nobis applicaretur, et haec fides haberi non poterat sine resurrectione Christi, quatenus ea deficiente redemptio per Christum facta semper mansisset dubia, ideo resurrexit, ut in eum credere, et hac fide iustificari possemus. Quae cum ita sint, credendum est, Christum resurrectione sua triumphasse de Potestatibus Inferni. Atque id confirmari videtur adiectione, Christum triumphasse *ev avrō in se ipso*, aut, *per se ipsum*. Nam *part. ev* denotat hoc loco causam efficientem. Qui locutiones apostolicas a more Gentium desumptas esse contendunt, id forte ex anquitate illustrandum esse sibi persuadebunt. Victori enim non licebat triumphare, nisi prius cognita causa, et impetrata concessione a Senatu vel Populo. Ad id forte, putabunt, respexisse Apostolum, ut significaret, Christum propria auctoritate triumphasse, nec opus fuisse, ut id agendi veniam prius impetraret. Verum licet hanc opinionem non improbemus, magis tamen nobis placeat literae simplicitas. *Ev avrō* significat propria virtute. Et *θεραπεύων ev avrō* est solenni quadam actione victoriam declarare, quae ab ipsius victoris virtute proficiscitur. Cum itaque Christus, si nostra inter-

pre-

pretatio retineatur, triumphaverit resurgendo a mortuis, Paulus his verbis declarat, *Christum sua ipsius virtute resurrexisse, et sic resurgendo se Victorem Diaboli et Inferni satis demonstrasse.* Nam licet scriptura passim testetur, Christum a Patre suo resuscitatum esse, Act. II. 15. Rom. VI. 4. Eph. I. 20. tamen cum Filius Patri suo sit *quodvis*, et potentia Patris simul sit potentia Filii, eum quoque sua ipsius potestate et virtute resuscitatum esse, negari haud potest. Atque id haud obscure significavit, inquam, se templum aliquando frangendum, quo ipso corpus suum intelligebat, tertia die restauraturum esse. Io. II. 19. Et Io. X. 18. dicit, se habere potestatem, vitam suam tradendi, sibi que rursus restituendi.

Neque tamen hac explicatione nostra negamus, Christum et ascensione sua in coelis triumphum egisse. Nam haec triumphalis pompa non vno actu peragebatur, sed continuata est variis actionibus, quarum aliae aliis illustriores erant atque solemniores. Triumphabat nempe Christus quocunque signo edito, quo veritas Redemptionis nostrae ex potestate Satanae demonstrabatur. Itaque triumphare coepit, cum resurgeret, milite praesidiario in fugam dato; continuabat, cum discipulis iterata vice vivus appareret; pompam augebat, cum ascenderet; denique et triumphalis actio erat, cum Spiritum suum effunderet super Apostolos, et hi donis extraordinariis instructi Resurrectionem Christi praedicerent. Sed sepulchrum erat veluti porta triumphalis, qua aperta primum se Victorem conspiciendum dedit iis, quorum intererat, Spiritus infernales devinci, et vnde omnis triumphalis pompa initium sumpsit.

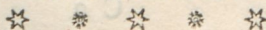
Quae cum sciatis, CIVES CHARISSIMI! atque

XX

nunc dies illa redierit, qua triumphus huius memoria celebrari solet, laeti canite victoriam, nec soli estote Triumphatoris spectatores, sed, quantum potestis, hanc solemnitatem augete. Ecquid hoc rei est? forte inquietis. Nonne, qui solus pugnavit, solus vicit, solus etiam triumphet? Quid ergo in nobis est, quo Triumphus gloria illustrior reddi possit? Multum, profecto! si memineritis, victoriam esse Redemptionem vestram, et triumphum publicam huius victoriae declarationem. Augetis ergo triumphum, si et Vos liberatos esse a Dominio peccati et Potestate Satanae demonstratis; si et Vos non Vobis, non peccato, non diabolo, sed illi vivatis, qui pro Vobis mortuus, imo vero et resuscitatus est. Nam quo plures pristino vivendi generi, quod non est ex DEO, sed ex diabolo, nuntium mittunt, quo plures convertuntur a tenebris ad lucem, et a Potestate Satanae ad DEUM, eo maior sine dubio est et Victoriae et Triumphus Gloria. Itaque cum adsit tempus, huius triumphalis actus renovandi memoriam, id agite, ut, carnis voluptatibus expulsis, quibus Princeps tenebrarum victus non absque insigni turpitudine colitur, vos totos Redemptoris et Triumphatoris Imperio subiiciatis. Namque cogitandum Vobis est, non hominem esse, neque Angelum, sed ipsum DEUM Supremum, totius mundi Dominum et Iudicem, qui memorabili pugna, et gloriosa victoria, quam his diebus praedicavimus, vos tanquam suum peculium sibi acquisivit. Olim, cum Triumphus peragebatur, exclamabat accurrens multitudo: Memento, te esse hominem! Sed utinam Vos, quos hodie ad audiendam et celebrandam Victoris merita invitamus, corda vestra ad pietatem, reverentiam, et obsequium hac voce excitaretis: Mementote, DEUM esse, qui hodie triumphavit!

P. P. in Academia Julia Carolina D. xxix. Mart.

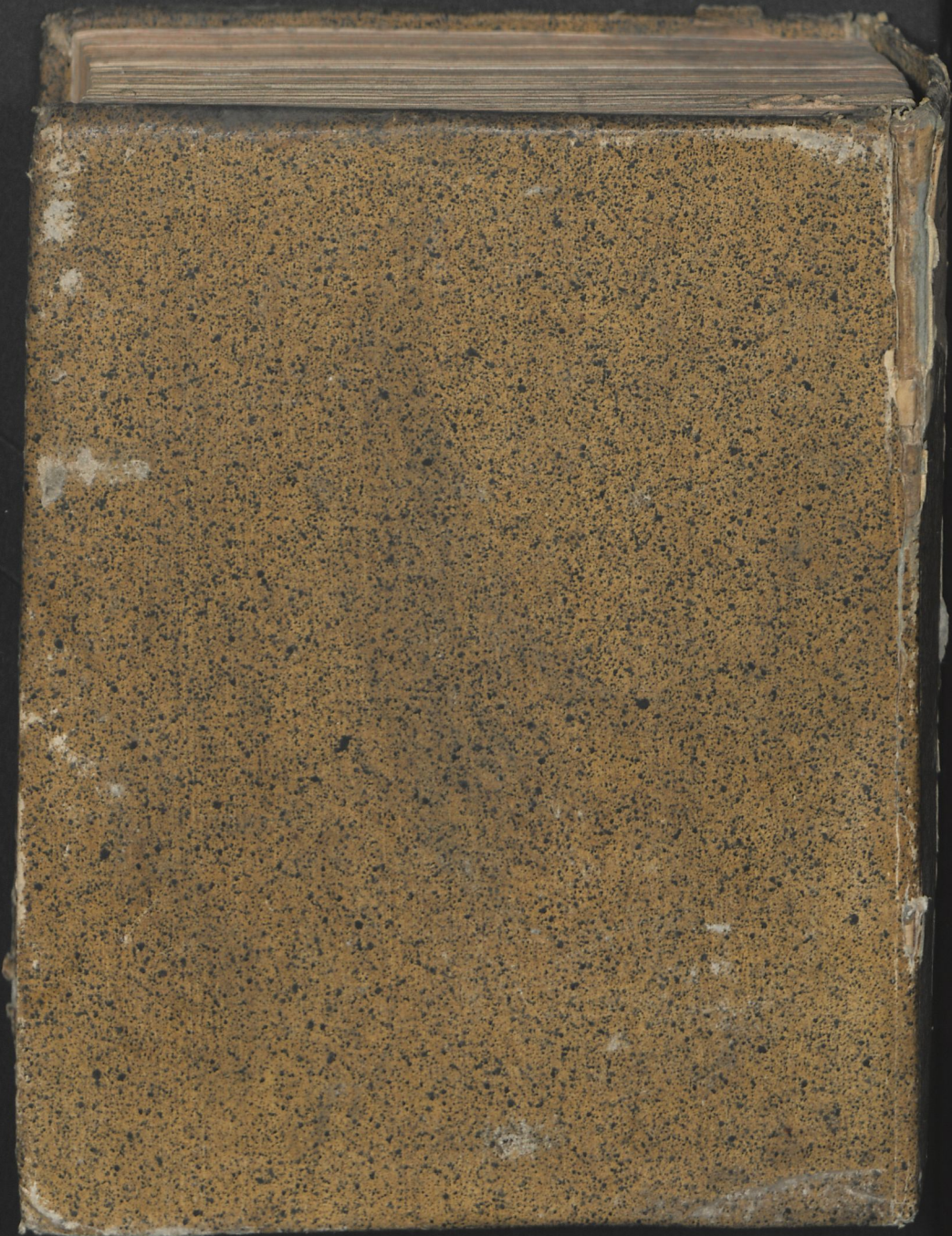
A. R. S. MDCCCLV.

153883

X 2286633

R

71

DE
IESV CHRISTO
SPIRITVS INFERNALES
TRIVMPHANTE

AD ILLUSTRANDVM LOCVM
COL. II. V. 14. 15.

PROGRAMMA
FESTO PASCHATOS

A. R. S. CIOIOCLV.
IN ACADEMIA IVLIA CAROLINA
P. P.

HELMSTADII
LITERIS SCHNORKIANIS.

